interpress
OKSİJEN
HAFTALIK YEREL GAZETE
İSTANBUL
SİYASİ
Yayın Tarihi : 9.4.2021
Sayfa : 12
Medya Tiraj : 50000
StxCm : 417,56

ABDİ İBRAHİM YÖNETİM KURULU BAŞKANI NEZİH BARUT

‘Aşı üretimine hazırız’

“109 yıllık bir ilaç üreticisi olarak Abdi İbrahim’e düşen görev, Covid-19 aşısını Türkiye’de üretmek. 20 milyon doz aşı üretimine hazırız, ek yatırımlarla 40 milyon doza da çıkabiliriz. Aşı üretimi ve dağıtımı için Hindistan, Fransa ve Çin’deki üç ayrı firmayla ön anlaşmalar yaptık. Ayrıca Acıbadem Labcell ile yerli aşımızın üretimi için iş birliğine girdik”

ELİF ERGU
elif@gazeteoksijen.com

Abdi İbrahim Yönetim Kurulu Başkanı Nezih Barut: 2020 yılında Türkiye’de satılan 23,6 milyar TL’lik ithal ilacın 8,1 milyar TL’lik kısmı biyoteknolojik ilaçlar oluşturdu.

İlaç sektörünün ne kadar stratejik olduğunu pandemi döneminde çok daha iyi anladık. Aşı üreten ülkeler hem kendi vatandaşları için büyük bir avantaj elde etti hem de ülke ekonomilerine büyük katkı sağladılar.

Türkiye’nin 109 yıllık ilaç şirketi Abdi İbrahim hem inaktif aşıyı hem de mRNA aşısını üretecek güç ve kapasitede olduğunu açıkladı. Abdi İbrahim Yönetim Kurulu Başkanı Nezih Barut’la ilaç sektörünü, aşı çalışmalarını konuştuk.

Pandemi döneminde ilaç sektörü de bir sınavdan geçiyor. Bu dönemde Türkiye’de ilaç sektörü küçüldü bilgisi var. Neler yaşandı, yaşanıyor?

2020’den bu yana benzeri görülmemiş bir salgınla mücadele sürecindeyiz, hepimiz sınavdan geçiyoruz. Türk ilaç sektörü, 2020 yılında TL bazında yüzde 17.7’lik büyüme göstererek 47.9 milyar TL’lik büyüklüğe ulaştı, kutu bazında ise yüzde 6.9 küçülme oldu. TL bazındaki büyümede Şubat 2020’deki yüzde 12,1’lik ilaç fiyat artışının yanı sıra kronik hastalara daha önce aylık verilen ilaçların pandemi nedeniyle üçer aylık verilmeye başlanmasının etkili olduğunu söyleyebiliyoruz. Kutu bazındaki düşüş ise yine Covid nedeniyle vatandaşların hastanelere ve doktora gitmemesinden kaynaklandı. Elimdeki güncel verilere göre, 2021’in ilk çeyreğinde 2020 yılının aynı dönemine kıyasla kutuda yüzde 13 küçülme, TL’de ise yüzde 14 büyüme var.

> **Gelecekte ortaya çıkabilecek benzer salgınlar için yerel aşı üretimi Türkiye için çok önemli. Covid-19 aşılarının yerel üretimi de şart**

Şunu hepimiz merak ediyoruz, önümüzdeki dönemde Türkiye aşı üretebilecek mi? Üretmeli mi?

Hem içinden geçtiğimiz dönem hem de gelecekte ortaya çıkabilecek benzer salgınlarla mücadele için yerel aşı üretimi ülkemiz için çok önemli. Bu tarz durumlarda hız kadar gerekli sayıda aşı tedariki de hayati önem taşıyor. Covid-19 aşılarının dünya standartlarında üretimi için gereken tesislere ve yetişmiş insan gücüne sahibiz. Dışarıdan ithalat yoluyla gelebilecek aşı kapasitesi sınırlı olduğu için Covid-19 aşılarının yerel üretimi şart.

Aşı milliyetçiliği dünyanın gündeminde. Türkiye yol haritasını en azından bundan sonra nasıl çizmeli?

Aşı milliyetçiliği konusunda yaşanan gelişmeler, aşının bir halk sağlığı sorununu ortadan kaldırması yanında, salgın nedeniyle zor günler geçiren ülke ekonomileri için bu sıkıntılı dönemden çıkış yolu. Ancak kısa vadede salgını kontrol altına almak için çözüm olan aşının dışında, uzun vadeli ve sürdürülebilir olan bir diğer çözüm ise hastalığı tedavi edebilecek ilacın geliştirilmesi.

mRNA aşısı ve inaktif aşılar. Hangi aşıyı olalım tartışmaları var. Siz ne düşünüyorsunuz?

Vatandaşlarımızın aşı tipine bakmaksızın hangi aşı varsa onu olması çok önemli. Tüm aşılar otoriteler tarafından istenen minimum etkinlik seviyesini sağlamış, ispatlanmış aşılar. mRNA yeni bir teknoloji, inaktif aşılar ise konvansiyel aşılar. İki aşının da farklı özellikleri var. mRNA aşıları mutasyonlara karşı daha esnek yapıda ama yeni olduğu için uzun vadedeki etkilerini henüz bilemiyoruz.

Aşı çalışmaları içinde olduğunuzu biliyoruz, ancak Türkiye’deki çalışmalar henüz üretim aşamasına gelmedi. Bazı aşıların Türkiye’de üretimi söz konusu. Bu konuda attığınız adımlar var. Bir gelişme var mı?

Sağlık Bakanlığı’nın, biyoteknolojik ilaç üretim tesisimiz AbdiBio’da yaptığı denetimler sonucu, mRNA bazlı ve inaktif aşıların üretim ve dolumu için izin belgemizi aldık. Biz aşı üretimine hazırız. Şirket olarak 20 milyon aşıyı üretebilecek kapasitedeyiz. Covid-19 aşısının daha fazla miktarda üretimi için ek yatırım yapılması gerekirse, bunu da kısa süre içinde yapmaya hazırız. Bu yatırımı yapıp kapasitemizi artırırsak, 40 milyon doz aşı üretebiliriz. 109 yıldır tıbba ve insanlığa hizmet eden bir firma olarak bize düşen görev, Covid-19 aşısını Türkiye’de üretmektir. Bu doğrultuda aşı üretimi ve dağıtımı için Hindistan, Fransa ve Çin’deki üç ayrı firmayla ön anlaşma yaptık. Ayrıca Acıbadem Labcell ile yerli aşımızın üretimi için iş birliğine girdik. Faz I ve Faz II çalışmalarında kullanılacak 5 bin adet inaktif aşıyı ve 2500 adet aşı plasebosunu üretip teslim ettik. Çok yakın zamanda Faz I çalışmalarının başlamasını, her şey yolunda giderse de yıl sonunda aşının kullanıma hazır hale gelmesini umuyoruz.

Tek doz aşının maliyeti ne kadar? Çin, Rus, İngiliz aşısının üretim maliyeti belli mi?

AstraZeneca, “Ben kar etmeyeceğim” diyerek, tek doz aşı için 5.5 euro fiyat açıkladı. Biz aşı üreten şirketlerle görüşmelerimizde 12-15 euro arasında fiyatlar aldık. Çinli yetkililerin açıklamasına göre Türkiye’nin aldığı aşının tek dozu 12 dolar. Biz Ruslarla fason üretim için konuşuyoruz. Şu anda aşı üretimine girdiğimizde tek doz aşının maliyetinin ne kadar olacağı, anlaştığımız şirkete ve bize verecekleri hammadde desteğine ve üreteceğimiz aşı miktarına göre değişecek. Biraz önce verdiğimiz fiyatlar ithal aşı fiyatları. Üretime başladığımızda bu fiyatlardan daha düşük maliyetler olacağını düşünüyoruz.

Biyoteknolojik ilaç üretmeliyiz

Sektörü çok etkileyen konulardan biri kur artışları. Hammaddesini neredeyse tümünü yurt dışından alan üreticiler bu dönemi nasıl geçiriyor?

Türkiye ilaç ihtiyacının yüzde 88’ini yurt içi üretimle karşılıyor. Ancak bu üretimde kullanılan ilaç aktif maddesi, yardımcı maddeler ve ambalaj malzemelerinin de bir kısmı yurt dışından ithal ediliyor. Özellikle ilaç hammaddesinin tedariğinde Hindistan ve Çin’e bağımlıyız. Dolayısıyla rekabetçi olamayacağımız bir alana odaklanmak yerine, çok daha katma değerli sonuçları olan molekül gelişimine odaklanılması gerektiğini düşünüyorum.

Türkiye’de ilaç sektörü nasıl güçlenir?

Mevcut fiyatlandırma politikası değiştirilmeli. Endüstri olarak çok uzun yıllardır büyük bir fedakarlık içindeyiz. Kamunun ilaç harcamalarından tasarruf etmek için gösterdiği çabaya destek oluyoruz. Ancak endüstrimizin hak ettiği değeri elde edeceği, kazandığını eskiden olduğu gibi endüstriye ve Ar-Ge’ye yatırabileceği sürdürülebilir fiyatlandırma ve geri ödeme politikalarına ihtiyaç var. Türk ilaç sektörünün geleceği açısından bir diğer kritik konu ise biyoteknolojik ilaç üretimi.

Bunu anlatır mısınız? Neden önemli biyoteknolojik ilaç üretimi?

Kimyasal yöntemlerle üretilen ilaçlarla tedavi edilemeyen birçok hastalık, bugün biyoteknolojik ilaçlarla tedavi edilebiliyor. Bu nedenle de biyoteknolojik ilaçlar pazarı hızlı bir şekilde büyümeye devam ediyor. Biyoteknolojik ilaçların pazar payı dünyada yüzde 30’lara, Türkiye’de ise yüzde 25’lere ulaşmıştı. 2020 yılında Türkiye’de satılan 23,6 milyar TL’lik ithal ilacın 8,1 milyar TL’lik kısmı biyoteknolojik ilaçlar. Türkiye biyobenzer ürünlerin ruhsatlandırılmasında Avrupa ve ABD’yi referans alıyor. Komisyonlar istenilen şekilde çalışmıyor. Bu da bizim gibi yerli ilaç üreticisi firmalar için ruhsat alma konusunda pek çok zorluğa sebep oluyor, süreçleri oldukça uzatıyor. Biyoteknoloji alanında ülke olarak istediğimiz hamleyi yapabilmemiz için bilimsellikten vazgeçmeden ülkemize özgü bir ruhsatlandırma altyapısının oluşturulmasını ve ruhsat süreçlerinin hızla sonuçlandırılmasını bekliyoruz.

Siz biyoteknolojik ilaçlar alanında nasıl ilerleyeceksiniz?

2018 yılında 100 milyon dolarlık biyoteknoloji yatırımımızı tamamladık ve AbdiBio’yu kurduk. Bunun yanı sıra ABD’de yeni nesil biyoteknolojik ilaçlar üzerinde çalışan Ocugen adlı start-up’a yatırım yaptık. Geçen yıl Eylül ayında da İsviçre’de kurulu 83 yıllık OM Pharma ilaç şirketini İsviçreli bir ortak girişim grubuyla birlikte satın alarak, şirketin yüzde 28.5 hissesine sahip olduk. OM Pharma biyoteknoloji ağırlıklı çalışan bir firma. OM Pharma’nın yeni döneminde, 250 milyon İsviçre Frangı (yaklaşık 2,1 milyar TL) gibi ciddi bir Ar-Ge bütçesini bu ilaçları geliştirmek ve klinik çalışmalar için harcayacağız. Önümüzdeki dönemde yeni molekül geliştirme çalışmalarına daha fazla odaklanacağız. ABD başta olmak üzere endüstrinin önemli ülkelerinde yeni nesil ilaçlar ve moleküller konusunda Ar-Ge çalışmaları yürüten ciddi potansiyele sahip start-up’ları dikkatle takip etmeye devam edeceğiz, potansiyel gördüklerimiz için tıpkı Ocugen’de olduğu gibi yatırım imkanlarını değerlendireceğiz. •

3D printer’la ilaç üreteceğiz

Dijitalleşme ve yapay zeka ilaç sektöründe neleri değiştiriyor?

Pandemi sürecinin iş dünyası, toplum ve kişisel düzeyde hayatımızda önemli değişikliklere neden olacağını; bu değişim ve dönüşümün kalıcı olacağını ve bir daha 2020 öncesindeki duruma dönemeyeceğimizi düşünüyorum.

Dijitalleşme, online olarak doktor ve eczanelere ulaşmaktan, VR desteği ile ilaçlarımızı ve onların etki mekanizmalarını anlatmaya; mekandan bağımsız olarak çalışma esnekliği kazanmaktan operasyonların daha etkin hale getirilmesine; global tedarik süreçlerinin online olarak yönetilmeye başlanmasından yapay zeka destekli ilaç geliştirme çalışmalarımıza kadar ilaç endüstrisini önemli biçimde etkiliyor. Bu konuda üniversite ve sanayi iş birlikleri içindeyiz. Dünyada içeriği itibariyle türünün ilk örneği olacak, 40’ı aşkın ülkede patentlediğimiz yara örtüsü ürünümüzü çok yakında piyasaya sunacağız. Hedefimiz büyük bir hacme sahip olan dünya yara örtüsü pazarından önemli bir pay almak. Bu ürün, Ege Üniversitesi ve Abdi İbrahim’in yedi yıllık bir Ar&Ge ve işbirliği ile hayata geçirilmiş bir ürün.

Başka buna benzer çalışmanız var mı?

Ankara TOBB ETÜ Üniversitesi ile akıllı yazılım oluşturulması için çalışmalara başladık. Bu projemiz sonunda, daha az miktarda ambalaj, kağıt ve plastik kullanarak aynı miktarda üretim yapmayı ve bu sayede şirketimizin 2030 yılındaki karbon nötr olma hedefine önemli bir katkı sağlamayı hedefliyoruz. Yine bir başka üniversite ve sanayi işbirliği projemiz çerçevesinde, 3D yazıcı kullanarak ilaç ve vitamin üretimi konusunda çalışmalarımızı başlattık. Önümüzdeki 20 yılda, kişiselleştirilmiş tedavilerde önemli bir mesafe alınacağını, bunun doğal sonucu olarak da kişiselleştirilmiş vitamin ve ilaç üretiminin önem kazanacağını ve çok sayıda 3D yazıcının yapay zeka kontrolünde kişiye özel üretim yapacağı mini üretim merkezlerinin tüm Türkiye’ye yayılacağını öngörüyoruz.

Bir taraftan da çok fazla ilaç kullanım süresi dolduğu için çöpe gidiyor. Bunla ilgili bir çalışmanız var mı?

Her yıl Türkiye’de yaklaşık 5 milyar gram hacminde polimer kullanarak ilaç üretimi yapıyoruz. Evlerimizde son kullanma tarihi dolan veya tüketip bitirdiğimiz ilaçların polimer ambalajlarını da çöpe atıyoruz. Bu ilaçlar çöp toplama merkezlerine gidiyor ve onlarca yıl çevreyi kirletmeye devam ediyorlar. Bunu önlemek için ilaç endüstrisinin öngördüğü ambalaj standartlarına haiz olan biyobozunur polimer geliştirmeyi hedefliyoruz. Bunun için yurt içinden ve yurt dışından üniversitelerle temas halindeyiz.